

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/29/2021
Identifikačné číslo spisu:	2118200687
Dátum vydania rozhodnutia:	31.01.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:2118200687.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ K. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. XXX, L., 2/ Y. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. XXX, L., 3/ Mgr. L. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom Y. XX, S., 4/ K. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. XXX, L., 5/ V. O., nar. XX.X.XXXX, bytom P. H. XXX/XX, L., všetci právne zastúpení: JUDr. Lucia Sklenárová, so sídlom SNP 94, Žiar nad Hronom, proti žalovaným: 1/KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, IČO: 00 585 441, so sídlom Štefanovičova 4, Bratislava, právne zast.: JUDr. Baltazár Mucska, advokát, so sídlom Vajnorská 55, Bratislava, 2/ Z. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom X. XXX, X. pri J. právne zast.: Advokátska kancelária JUDr. Slávik a partneri, s.r.o., IČO: 36 861 375, so sídlom Nám. M. R. Štefánika 3, Topoľčany, 3/ TRANSEXPRES, s.r.o., IČO: 36 551 163, so sídlom Štúrova 140, Nitra, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Trnava, pod sp. zn. 19C/4/2018, o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 28. apríla 2020 sp. zn. 9Co/6/2020,takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalobcom 1/ - 5/ spoločne a nerozdielne voči žalovanému 1/ priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Žalovaný 3/ nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

I. Okresný súd Trnava (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. júla 2019 č. k. 19C/4/2018-153 v spojení s opravným uznesením z 22. októbra 2019 č. k. 19C/4/2018-221 v I. výroku uložil žalovaným 1/ a 3/ povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 4434,63 eur do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, v II. výroku uložil žalovaným 1/ a 3/ povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ náhradu nemajetkovej ujmy v sume 20.000 eur do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku, s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, v III. výroku uložil žalovaným 1/ a 3/

povinnosť zaplatiť žalobkyni 2/ náhradu nemajetkovej ujmy v sume 20.000 eur do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku, s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, v IV. výroku uložil žalovaným 1/ a 3/ povinnosť zaplatiť žalobkyni 3/ náhradu nemajetkovej ujmy v sume 15.000 eur do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku, s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, v V. výroku uložil žalovaným 1/ a 3/ povinnosť zaplatiť žalobcovi 4/ náhradu nemajetkovej ujmy v sume 15.000 eur do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku, s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, v VI. výroku uložil žalovaným 1/ a 3/ povinnosť zaplatiť žalobkyni 5/ náhradu nemajetkovej ujmy v sume 5.000 eur do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku, s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, v VII. výroku žalobu žalobcov 1/ až 5/ voči žalovaným 1/ a 3/ vo zvyšku zamietol, v VIII. výroku žalobu žalobcov 1/ až 5/ voči žalovanému 2/ zamietol, v IX. výroku žalobcovi 1/ priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovaným 1/ a 3/ spoločne a nerozdielne v rozsahu 100 % v časti nároku na zaplatenie majetkovej škody, v X. výroku žalobcom 1/ až 5/ priznal nárok na náhradu trov konania spoločne a nerozdielne voči žalovaným 1/ a 3/ spoločne a nerozdielne v rozsahu 100 % v časti nároku na zaplatenie nemajetkovej ujmy, v XI. výroku priznal žalovanému 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % voči žalobcom 1/ až 5/ spoločne a nerozdielne, v XII. výroku uložil žalovaným 1/ a 3/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť Okresnému súdu Trnava poplatok vo výške 2582 eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

1.1 Súd prvej inštancie zistil, že rozsudkom Okresného súdu Trnava z 25. apríla 2017 č. k. 24T/18/2017-387 bol Z. G. uznaný vinným, že dňa 11.02.2015 viedol nákladné motorové vozidlo, pričom sa plne nevenoval vedeniu vozidla a prešiel do protismernej časti vozovky, čelne sa zrazil s vozidlom I. Q., ktoré v tom čase viedol K. O., čím mu spôsobil viaceré poranenia, ktoré bezprostredne viedli k smrti K. O.. Týmto konaním Z. G. spáchal prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona s použitím § 138 písm. h) Trestného zákona. Za tento skutok bol Z. G. uložený trest odňatia slobody v trvaní 2 roky podmienene so skúšobnou dobou 4 roky a trest zákazu viesť motorové vozidlo v trvaní 5 rokov. Poškodený K. O. (žalobca 1/) si dňa 27.04.2016 uplatnil v trestnom konaní nárok na náhradu majetkovej škody vo výške 4.434,63 eur a nemajetkovej škody vo výške 20.000 eur, pričom bol s nárokom na náhradu škody odkázaný na civilný proces. Z. G. (žalovaný 2/) bol v čase spáchania skutku zamestnancom žalovaného 3/, ktorý bol vlastníkom a prevádzkovateľom predmetného nákladného motorového vozidla a v čase dopravnej nehody mal žalovaný 3/ uzatvorené poistenie zodpovednosti za škodu so žalovaným 1/. Žalovaný 2/ zaslal žalobkyni 5/ cez Facebook dňa 13.02.2015 správu, ktorou žiadal o odpustenie a prejavil sústrasť. Približne po dvoch rokoch bola doručená SMS správa aj žalobcovi 1/, v ktorej sa žalovaný 2/ ospravedlňoval.

1.2 Súd prvej inštancie mal za preukázané, že vecná legitímácia žalovaného 1/ je daná a to s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6Mcdo/1/2016. Naopak mal za to, že nie je daná pasívna vecná legitímácia žalovaného 2/ ako vodiča, keďže je nepochybné, že v čase dopravnej nehody bol vlastníkom a prevádzkovateľom predmetného motorového vozidla žalovaný 3/, ktorý bol podľa § 427 Občianskeho zákonníka zodpovedný za škodu (3Cdo/228/2012). V danom prípade vodič Z. (žalovaný 2/) použil motorové vozidlo prevádzkovateľa, ktoré využil v rámci svojej činnosti ako zamestnanec žalovaného 3/, teda pre prevádzkovateľa, zodpovedným subjektom za škodu bol žalovaný 3/, preto súd prvej inštancie voči žalovanému 2/ z dôvodu nedostatku vecnej legitímácie žalobu zamietol.

1.3 Súd prvej inštancie sa zároveň zaoberal vznesenou námietkou premlčania uplatnených nárokov voči žalovanému 1/ a dospel k záveru, že tak nárok na náhradu vecnej škody, ako ani nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie sú premlčané. Poukázal na to, že žalobca 1/ si uplatnil nárok na náhradu vecnej škody a žalobcovia 1/ až 5/ nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Mal za to, že pre nárok na náhradu vecnej škody platí kombinovaná premlčacia doba, a to trojročná objektívna a dvojročná subjektívna. Pri práve na nemajetkovú ujmu platí iba trojročná objektívna doba. Podľa súdu prvej inštancie všeobecná trojročná premlčacia doba začala plynúť voči žalovanému 1/ podľa § 104 Občianskeho zákonníka rok po poistnej udalosti, keďže oba nároky sú nárokmi z poistenia, teda premlčacia doba začala plynúť 11.02.2016, pričom nárok bol uplatnený 23.01.2018 podaním žaloby, teda počas plynutia trojročnej

premlčacej doby. Dvojročná subjektívna premlčacia doba pri nároku žalobcu 1/ na náhradu vecnej škody, začala plynúť dňa 11.02.2015, keďže v tento deň bolo známe, kto škodu spôsobil. Žalobca 1/ si uplatnil nárok na náhradu tejto škody v rovnakej výške v adhéznom konaní dňa 27.04.2016, pričom konanie v trestnej veci bolo právoplatne ukončené dňa 25.04.2017 a žalobca 1/ bol s nárokom na náhradu škody odkázaný na civilný proces. Podľa súdu prvej inštancie premlčacia doba uplatnením náhrady škody v adhéznom konaní spočívala, a to až do právoplatného skončenia konania, pričom nárok žalobcu 1/ na náhradu škody bol následne uplatnený v rámci plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej doby. Súd prvej inštancie nároku žalobcu 1/ na náhradu vecnej škody vyhovel, keď žalobca 1/ špecifikoval, z čoho vecná škoda pozostáva, jej výška nebola v konaní žiadnym relevantným spôsobom spochybnená.

1.4 Vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy mal súd prvej inštancie za preukázané, že nečakaným šokujúcim úmrtím najbližšieho príbuzného žalobcov 1/ až 4/ došlo k závažnému zásahu do ich osobnostných práv, pričom následok toho bol nereparovateľný. Zákonom stanovené predpoklady pre vznik objektívnej zodpovednosti za protiprávny zásah do osobnostných práv žalobcov, ako aj pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy boli podľa súdu prvej inštancie naplnené, pričom výška peňažnej náhrady bola predmetom voľnej úvahy súdu. Podľa súdu prvej inštancie v dôsledku neoprávneného zásahu žalovaného 3/ (prostredníctvom zamestnanca - vodiča) došlo k násilnému pretrhnutiu rodinných a citových väzieb, vyplývajúcich predovšetkým z intenzity vzťahu so zomrelým. Táto intenzita bola daná už tým, že išlo o mladého človeka. Pre rodičov (žalobcov 1/ a 2/) bol nebohý syn osobou, s ktorej pomocou počítali do budúcnosti, najmä v starobe. Súrodenci (žalobcovia 3/ a 4/) s bratom vychádzali veľmi dobre, mali nadštandardné vzťahy. Jeho náhle úmrtie bolo pre žalobcov 1/ až 4/ mimoriadne traumatizujúce, keďže boli na sebe citovo naviazaní. Citová ujma u nich stále pretrváva. Súd prvej inštancie zároveň zohľadnil aj to, že žalobcovia 1/ až 4/ nežili s nebohým K. v spoločnej domácnosti, nakoľko sa v roku 2013 odsťahoval a žil so svojou priateľkou, ako aj to, že nebohý nebol jediným dieťaťom žalobcov 1/ a 2/. U žalobkyne 5/ podľa súdu prvej inštancie došlo tiež k závažnému zásahu do jej osobnostných práv a boli zákonom naplnené podmienky pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pri rozhodovaní súd prvej bral na zreteľ to, že v čase nehody žalobkyňa 5/ a nebohý Pavol spolu žili dva roky v spoločnej domácnosti, priateľmi boli šesť rokov. Zohľadnil aj to, že žalobkyňa 5/ s odstupom času dokázala nadviazať známosť s iným mužom a v čase rozhodovania očakávala narodenie dieťaťa.

1.5 Pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie vzal do úvahy aj okolnosti na základe ktorých došlo k dopravnej nehode (zlyhanie ľudského faktora) a čiastočne tiež príjmové a majetkové pomery žalovaného 2/, ktorý bol zamestnaný s príjmom 680 eur, vlastnil rodinný dom, splácal úver na dom zo zostatkom 60.000 eur. Za primerané považoval priznanie nemajetkovej ujmy vo výške uvedenej vo výrokovej časti rozsudku a vo zvyšku uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy žalobu zamietol.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 28. apríla 2020 sp. zn. 9Co/6/2020 v I. výroku odvolacie konanie o odvolaní žalovaného 2/ zastavil, v II. výroku odvolanie žalovaného 1/ voči VIII. a XI. výroku napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením odmietol, v III. výroku napadnuté výroky I. - VI., IX., X, XII. vo vzťahu k žalovanému 1/ potvrdil, v IV. výroku napadnutý výrok XI. potvrdil a v V. výroku žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1 Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalovaný 1/ má pasívnu vecnú legitímáciu v danom spore. Zákon o povinnom zmluvnom poistení v ustanovení § 15 zaviedol všeobecný priamy nárok poškodeného na náhradu škody proti poisťovateľovi zodpovednej osoby, preto v prípade škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla si poškodený môže vybrať, či nárok na náhradu škody uplatní voči škodcovi alebo voči poisťovateľovi alebo voči obojmu súčasne. Odvolací súd mal tiež za to, že nie je možné sa stotožniť s argumentáciou žalovaného 1/, že pasívna vecná legitímácia poisťovateľa podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení v sporoch o zaplatenie nemajetkovej ujmy pozostalých nie je automaticky daná, keď z odpovede Súdneho dvora Európskej Únie v rozsudku C-

22/12 vyplýva, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj nemajetkovú ujmu, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Vnútroštátne právo túto náhradu upravuje, na základe zodpovednosti poisteného za škodu (žalovaného 1/), aplikáciou § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, a to v dôsledku vývoja súdnej praxe. Odvolací súd poukázal zároveň na to, že účelom zákona o povinnom zmluvnom poistení je aj náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd. Keď zásah do osobnostných práv žalobcov, v dôsledku ktorého utrpeli psychickú ujmu, bol spôsobený prevádzkou motorového vozidla, na ktoré sa vzťahovalo povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu žalovaného 1/ ako poisťovateľa žalovaného 3/.

2.2 Nároky žalobcov na nemajetkovú ujmu uplatnené voči žalovanému 1/ považoval súd prvej inštancie za uplatnené počas plynutia premľacej doby, s čím sa stotožnil aj odvolací súd, napriek tomu, že súd prvej inštancie začiatok plynutia premľacej doby nesprávne posúdil podľa § 104 Občianskeho zákonníka (za rok po poistnej udalosti 11.02.2016), keďže začiatok plynutia všeobecnej trojročnej premľacej doby v prípade náhrady za nemajetkovú ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby (R 58/2014). Odvolací súd konštatoval, že premľacia doba začala plynúť od okamihu, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv. K neoprávnenému zásahu došlo okamihom smrti, teda dňa 11.02.2015 a nasledujúcim dňom začala plynúť všeobecná premľacia doba (12.02.2015) a táto uplynula dňom 12.02.2018, t. j. až po podaní žaloby (podaná dňa 23.01.2018). Objektívna premľacia doba pri nároku na náhradu majetkovej škody, ktorú si uplatnil žalobca 1/ vo výške 4.434,63 eur voči žalovanému 1/, začala plynúť deň nasledujúci po dni, kedy došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla, t. j. dňa 12.02.2015 a uplynula 12.02.2018. Odvolací súd sa nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že objektívna premľacia doba začala plynúť dňa 11.02.2016 (rok po poistnej udalosti) a teda ani s aplikáciou § 104 Občianskeho zákonníka, pričom v tejto súvislosti bola námietka žalovaného 1/ o nesprávnej aplikácii § 104 Občianskeho zákonníka dôvodná. Subjektívna dvojročná premľacia doba začala plynúť od okamihu, keď sa poškodený dozvedel o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. V danom prípade si žalobca 1/ uplatnil náhradu majetkovej škody v trestnom konaní dňa 27.04.2016, a teda už toho dňa mal vedomosť o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Odvolací súd mal za to na rozdiel od súdu prvej inštancie, že nasledujúceho dňa začala plynúť dvojročná subjektívna premľacia doba, t. k. 28.04.2016, pričom beh tejto doby trval iba v rámci plynutia objektívnej trojročnej doby a uplynul najneskôr 12.02.2018. S ohľadom na uvedené sa odvolací súd stotožnil so súdom prvej inštancie, že nárok žalobcu 1/ voči žalovanému 1/ bol uplatnený v rámci plynutia dvojročnej subjektívnej premľacej doby (a to bez ohľadu na spočívanie premľacej doby počas trestného konania) ako aj to, že nárok uplatnený žalobou dňa 23.01.2018 bol podaný aj počas plynutia trojročnej premľacej doby, teda včas. Preto nebolo možné vyhovieť odvolacej námietke žalovaného 1/, že sa súd prvej inštancie nesprávne vysporiadal s námietkou premľania voči nároku na majetkovú škodu.

2.3 Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že nečakaným úmrtím najbližšieho príbuzného žalobcov došlo k závažnému zásahu do ich osobnostných práv. V súvislosti s kritériom závažnosti nemateriálnej ujmy u každého zo žalobcov odvolací súd poukázal na skutkové zistenia a správne závery súdu prvej inštancie. Aj podľa odvolacieho súdu boli žalobcovia zasiahnutí stratou K. O. ako osoby, ktorej nezastupiteľným poslaním bolo pozitívne rozvíjanie citových vzťahov. Odvolací súd uviedol, že nemožno poprieť, že usmrtením syna žalobcov 1/ a 2/, brata žalobcov 3/ a 4, priateľa žalobkyne 5/ došlo k enormnému negatívnemu zásahu do ich rodinného života a citovej sféry.

2.4 K výške peňažnej náhrady odvolací súd tiež poukázal na to, že táto je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Súď musí prihliadnuť okrem závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, aj k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku na nepripustné obohacovanie. Odvolací súd mal za to, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške určenej súdom prvej inštancie zohľadnila osobitosti daného prípadu a nevybočila z rámca priznaných náhrad v porovnateľných prípadoch. V prejednávanej veci podľa odvolacieho súdu nebol preukázaný mimoriadne masívny zásah do osobnostných práv, ktorý by opodstatňoval priznanie peňažnej náhrady výrazne nad obvyklý priemer, pričom aj súd prvej inštancie

takýmto spôsobom postupoval. Prisúdená náhrada nie je zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, zohľadňujúc životnú úroveň v krajine a nepredstavuje ani prostriedok neprípustného obohacovania, s poukazom na vecnú pasívnu legitímáciu žalovaného 1/.

2.5 K hodnoteniu kritérií na strane škodcu odvolací súd uviedol, že judikatúrou definované kritéria sa uplatnia len vtedy, ak mali súčasne vplyv na vnímanie ujmy oprávnených osôb, čo naplnené v posudzovanom prípade nebolo. Ústretový prístup škodcu z dokazovania taktiež nevyplyval. Výslovenie ľútosti v akejkoľvek forme bolo tiež považované len za elementárny prejav slušnosti, bez adekvátneho vplyvu na výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy (5Cdo/265/2009), čo konštatoval aj súd prvej inštancie.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 1/ (ďalej len „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Žiadal, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok zmenil, prípadne zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Dovolateľ zároveň podal návrh na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku v zmysle § 444 ods. 1 CSP s poukazom na priznanie vysokej sumy.

3.1 Nesprávne právne posúdenie dovolateľ videl v otázke „Či sa premlčuje právo na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnené v zmysle ustanovení Zákona o povinnom zmluvnom poistení voči poisťovateľovi vo všeobecnej trojročnej lehote napriek zákonnému ustanoveniu § 15 ods. 2 Zákona o povinnom zmluvnom poistení?“ Dovolateľ mal za to, že pokiaľ súdy v základnom konaní ustálili, že je daná pasívna vecná legitímácia dovolateľa pri použití eurokonformného výkladu pojmov „náhrada škody“ a teda ustanovení Zákona o povinnom zmluvnom poistení, potom nárok uplatňovaný voči dovolateľovi mal byť vyhodnotený ako uplatnenie si náhrady škody, pretože Zákon o povinnom zmluvnom poistení náhradu iných alebo obdobných nárokov nepozná. V § 15 ods. 2 Zákona o povinnom zmluvnom poistení je ustanovené, že na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila. Podľa dovolateľa ak súdy prijali záver o tom, že nemajetkovú ujmu, resp. jej náhradu je možné subsumovať pod škodu v zmysle Zákona o povinnom zmluvnom poistení, tak jediný možný záver je, že premlčanie bude v intenciách ostatných škôd nahrádzaných z povinného zmluvného poistenia motorového vozidla, a to ako dvojročná subjektívna premlčacia doba, tak aj trojročná resp. desaťročná objektívna premlčacia doba. Podľa dovolateľa k neoprávnenému zásahu došlo okamihom smrti, t. j. dňa 11.02.2015, kedy tento moment bolo potrebné považovať za vedomosť o výške škody a o tom, kto ju spôsobil, pričom k riadnemu uplatneniu nárokov voči dovolateľovi došlo dňa 23.01.2018, teda až po uplynutí dvojročnej subjektívnej doby, ktorá uplynula dňa 11.02.2017. Dovolateľ uviedol, že v otázke premlčania nebolo možné prijať záver o aplikácii § 101 Občianskeho zákonníka a preto tento záver súdov v základnom konaní bol nedostatočne odôvodnený a v konečnom dôsledku spôsobil zmätočnosť, nepresvedčivosť a nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia. Záverom dovolateľ poukázal na to, že nijako do osobnostných práv žalobcov nezasiahol a bolo možné voči nemu uplatniť len nárok na náhradu škody.

3.2 Dovolateľ v rámci § 421 ods. 1 písm. b) CSP namietal aj priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy v prípade úmrtia blízkej osoby. Mal za to, že priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy je neprimerane vysoká. V konaní neboli preukázané také citové väzby, aby bolo možné uvažovať o tak vysokej náhrade nemajetkovej ujmy. Podľa dovolateľa odvolací súd poukázal na kritéria, ktoré je potrebné zohľadniť pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy, avšak v konaní týmto smerom konajúce súdy dokazovanie nevykonali. Dovolateľ tvrdil, že súdy sa v konaní nevysporiadali s otázkou, ktorá nebola ešte v doterajšej praxi odvolacieho súdu riešená a to, či v prípade žalovania poisťovne je nutné skúmať majetkové pomery osoby, ktorá do práv zasiahla. Odvolací súd sa podľa dovolateľa dostatočne nevysporiadal s odôvodnením priznania neprimerane vysokej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. V rozhodovacej praxi odvolacieho súdu podľa dovolateľa nie je vyriešená otázka pravidelnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ako aj otázka dôležitosti osoby zasahujúcej do práv, pričom obe tieto otázky sú rozhodujúce pre rozhodnutie v predmetnej veci.

4. Žalobcovia 1/ - 5/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhli dovolanie zamietnuť a priznať žalobcom nárok na

náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

6. Nesprávne právne posúdenie dovolateľ videl v otázke „Či sa premlčuje právo na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnené v zmysle ustanovení Zákona o povinnom zmluvnom poistení voči poisťovateľovi vo všeobecnej trojročnej lehote napriek zákonnému ustanoveniu § 15 ods. 2 Zákona o povinnom zmluvnom poistení?“

7. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

8. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu a tiež, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením právnej otázky, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá. Prípustnosť podaného dovolania teda dovolací súd posudzuje vždy autonómne podľa jeho obsahu (8Cdo/54/2018, I. ÚS 51/2020). K dovolateľom položennej právnej otázky poznajúc vlastnú rozhodovaciu prax, dovolací súd dospel k záveru, že táto právna otázka je v praxi dovolacieho súdu vyriešená, a preto posudzoval prípustnosť podaného dovolania z § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

9. Dovolací súd v tomto smere poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu R 61/2018 z ktorého vyplýva, že škodou pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná.

10. Otázku, či sa premlčuje právo na náhradu nemajetkovej ujmy riešil Najvyšší súd v rozhodnutí R 58/2014 z ktorého vyplýva, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, je právom majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje. Najvyšší súd ustálil aj to, že začiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby v prípade náhrady za nemajetkovú ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy k takému zásahu došlo..

11. V prejednávanej veci bolo preukázané, že Z. G. (žalovaný 2/) bol v čase spáchania skutku zamestnancom žalovaného 3/, ktorý bol vlastníkom a prevádzkovateľom predmetného nákladného motorového vozidla a v čase dopravnej nehody mal žalovaný 3/ uzatvorené poistenie zodpovednosti za škodu so žalovaným 1/. Súd v základnom konaní správne poukázali na to, že neoprávneným konaním žalovaného 1/ a žalovaného 3/ bolo zasiahnuté do práva na súkromie a rodinný život žalobcov 1/ - 5/. Zásah do práv žalobcov 1/ - 5/ nastal momentom smrti nehoheho K. O. (11.02.2015). Žalobcovia 1/ - 5/ si mohli svoje právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch prvýkrát uplatniť dňa 12.02.2015. Od tohto dňa začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba, ktorá skončila 12.02.2018, pričom žaloba bola podaná dňa 23.01.2018, teda pred uplynutím premlčacej doby. V zmysle vyššie uvedeného dovolací súd dospel v prejednávanej veci k záveru, že pokiaľ odvolací súd založil svoje rozhodnutie v dovolateľom nastolenej právnej otázke na právnom názore, podľa ktorého, sa premlčuje právo na náhradu

nemajetkovej ujmy uplatnené v zmysle ustanovení Zákona o povinnom zmluvnom poistení voči poisťovateľovi vo všeobecnej trojročnej lehote, treba mať za to, že jeho rozhodnutie spočíva na správnom právnom posúdení veci. Vzhľadom na to dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného 1/ v tejto časti nie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

12. Dovolateľ v rámci § 421 ods. 1 písm. b) namietal aj to, že sa odvolací súd nedostatočne vysporiadal s odôvodnením priznania neprimerane vysokej náhrady nemajetkovej ujmy s poukazom na majetkové pomery škodcu. Podľa neho v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nie je vyriešená otázka pravidelnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ako aj otázka dôležitosti osoby zasahujúcej do práv, pričom obe tieto otázky sú rozhodujúce pre rozhodnutie v predmetnej veci.

13. Súd v základnom konaní založili svoje rozhodnutie na názore, že pasívne vecne legitimovanými v spore sú žalovaný 3/ ako prevádzkovateľ motorového vozidla, pri činnosti jeho zamestnanca (žalovaného 2/) došlo k vzniku nemajetkovej ujmy ako aj žalovaný 1/, pretože motorové vozidlo, ktorého prevádzkou bola spôsobená uvedená dopravná nehoda, bolo v čase dopravnej nehody poistené poistením zodpovednosti za škodu uzatvoreným u žalovaného 1/. Za použitia eurokonformného výkladu ustanovení Zákona o povinnom zmluvnom poistení je potrebné považovať za škodu na zdraví aj nemajetkovú ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv pozostalých obetí dopravnej nehody. Súd prvej inštancie pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy správne prihliadol na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu. Závažnosť vzniknutej ujmy žalobcov a jej dôsledky mal riadne preukázané výsledkami vykonaného dokazovania. Podľa názoru odvolacieho súdu priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške určenej súdom prvej inštancie zohľadnila osobitosti daného prípadu a nevybočila z rámca priznaných náhrad v porovnateľných prípadoch. V prejednávanej veci nebol preukázaný mimoriadne masívny zásah do osobnostných práv, ktorý by opodstatňoval priznanie peňažnej náhrady výrazne nad obvyklý priemer. Prisúdená náhrada nie je zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, zohľadňujúc životnú úroveň v krajine a nepredstavuje ani prostriedok neprípustného obohacovania, s poukazom na vecnú pasívnu legitimáciu žalovaného 1/. Podľa názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd dostatočne vysporiadal aj s hodnotením kritérií okolnosti na strane škodcu, keď mal za to, že tieto kritéria na uplatnia len vtedy, ak mali súčasne vplyv na vnímanie ujmy oprávnených osôb, čo v posudzovanom prípade nebolo, pričom ústretový prístup škodcu z vykonaného dokazovania tiež nevypĺýval. Odvolací súd správne poukázal na to, že na majetkové pomery škodcu sa prihliada len výnimočne, v zmysle určitej moderácie vedené záujmom na tom, aby nedošlo k majetkovej likvidácii škodcu, čo súd prvej inštancie zohľadnil. Výslovenie ľútosti v akejkoľvek forme je tiež považované len za elementárny prejav slušnosti, bez vplyvu na výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy (5Cdo/265/2009).

14. K právnej otázke určenia pravidelnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy dovolací súd uvádza, že otázka výšky náhrady nemajetkovej ujmy je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Každé jedno rozhodnutie o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady. Pokiaľ účelom § 421 ods. 1 písm. b) CSP je to, aby sa vyriešením niektorej, doposiaľ ešte dovolacím súdom nevyriešenej právnej otázky vytvorila a ustálila rozhodovacia prax dovolacieho súdu, je namieste konštatovanie, že vyriešením takto individuálnej otázky ako je určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy, sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy postupujú súdy vždy rozdielne v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach. V takto individualizovanom rámci určovania konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy zovšeobecnenie ani neprichádza do úvahy, keďže rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvalifikovať a vyčíslieť (7Cdo/131/2020).

15. So zreteľom na uvedené najvyšší súd dovolanie žalovaného 1/ v rámci ktorého, namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 CSP, odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

16. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

17. Najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019, 9Cdo/72/2020).

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.